

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Анна Славчева Кръстева,

Нов Български университет, департамент Политически науки

за докторската дисертация „**Политики на трудова заетост за социално включване:
на примера на ромите и бежанците в България**”

на Стана Иванова Илиева

за присъждане на образователната и научната степен “доктор”

по професионално направление 3.3. Политически науки

Ако толкова много пишем за идентичности, то е, защото те са станали проблематични, пише Чарлз Тейлър, дин от най-проникновените мислители по политики на идентичности. Ако толкова много днес политическият и академичният дискурс обговаря интеграцията, то е защото тя е станала проблематична. Именно към тази толкова проблематична – и като теоретична рефлексия, и като политическа практика – се насочва Стана Илиева, като към това първо голямо предизвикателство, добавя и второ – най-публично видимите и най-политизирани групи на беежанците и ромите.

Сред най-съществените позитивни страни на теоретичния дизайн и разгръщането му в изследването бих открила:

- Теоретичната рамка на изследването, реализирана на базата на критичен прочит и анализ на обширно изследователско поле, структурирано между двата контрастни полюса на маргинализацията и овластяването и центрирано върху акултурацията, интеграцията и мултикултурализма. Анализираните концепции са разгледани и като политически философии, и като насоки за политики за управления на различията.
- Анализът на политиките е осъществен в перспективата на най-актуалния интерсекционален подход, който търси трансверсалните точки на сходство на политическото конструиране на различни социални групи и на общите моменти в дефинирането и приложението на политиките. В духа на този актуален и доказал теоретичната и политическата си значимост подход Стана Илиева анализира политиките за приобщаване на роми и бежанци, както и за равенство н половете. Този подход кохерентно е приложен и към европейските, и към българските политики.

- Именно интерсекционалният подход е основното теоретично основание за сравнителното изследване на две много различни в национален, етнически, социален, като гражданство групи, но с интересни сходства по отношение на (не)ефикасното им таргетиране от политики на включване и интеграция – ромите и бежанците. Този сравнителен подход не е прилаган обичайно и интелектуалният кураж да се сравняват тези две уязвими групи, подплатен с обширно емпирично изследване, е най-голямото предизвикателство и най-сериозният резултат от дисертацията.
- Трудовата интеграция като магистрален път за приобщаване не е, разбира се, въведен от авторката, но е относително по-рядко прилаган у нас, където повечето изследвания се фокусират върху идентичности, етно-религиозни различия, интеркултурни взаимоотношения. Самата трудова интеграция е разгледана комплексно чрез анализа на разнообразни политически и икономически актьори, обединени в три клъстера – 1/институциите, дефиниращи и прилагащи политиките на трудова заетост; 2/ частният сектор, представен чрез бизнеса, търговски камери и икономически заинтересовани групи; 3/неправителствени и международни организации.
- Сред най-големите достойнства на дисертацията е амбициозното и прецизно осъществено емпирично изследване, съчетаващо множество разнообразни и допълващи се методи – включено наблюдение, голям брой интервюта с разнообразни стейкхолдъри и представители на двете анализирани групи, анкетиране. Много важно е да се подчертае, че Стана Илиева не просто ‘отива’ на терена, тя работи на този терен като експерт в престижните международни организации Върховния комсариат за бежанците на ООН и Български червен кръст, така че еедновременно изследва политиките на включване, прилага ги – например чрез бизнес инкубатора, получава обратната връзка от таргет групите и анализира (не)приложимостта и (не)фикасността на политиките.
- Резултатите от емпиричното изследване са отлично артикулирани и структурирани, ясно изложени в таблици. Те синтетизират по едновременно концептуален и информативен начин най-значимите резултати от терена.

Лични впечатления

Познавам Стана Илиева и като докторант първоначално в престижната международна докторска програма “Управление на различията и мениджмънт”, после в докторската програма по политически науки на НБУ, както и в изключително активната ѝ роля на експерт

и активист, на видимото и оцененото ѝ присъствие на форуми и дебати за интеграцията на бежанци и роми, както и за защита равенството на половете и правата на човека. Вече има професионална кариера в Германия, но продължава транснационално да участва в експертни и активистки дейности и у нас.

Въпрос

Именно във връзка с професионалната кариера в Германия в пряка връзка в компетенциите, развити и чрез докторската ѝ дисертация, бих попитала Стана Илиева да посочи един-два позитивни примера за интеграция на бежанци в Германия/ЕС, които биха били приложими и в български контекст.

Оценка на личния принос на кандидата

Всяко изследване поставя въпроси, но в дисертацията на Стана Илиева бесспорно преобладават резултатите, които са многобройни и бесспорни. Резултатите от изследването вече циркулират в научната общност под формата на доклади на разнообразни форуми, както и на 3 научни публикации.

Списъкът с приносите, предложен от кандидата, ги отразява коректно. Приносите на кандидата са лични и бих ги обобщила в три групи: *теоретико-методологически* – сравнението на политиките на включване на двете най-видими за политическия дискурс, но не достатъчно таргетирани от политиките за интеграция, уязвими групи на ромите и бежанците; *емпирични* – богато и на методи, и на форми, и на резултати емпирично изследване; *приложно-политически* – картографирането на неизпозвания потенциал за създаване на политики в сферата на стратегии на заетост и интеграция

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С увереност давам много висока оценка на докторската дисертация на Стана Илиева и подкрепям присъждането на образователната и научната степен “доктор” по научна специалност 3.3. Политически науки.

10 юни 2018 г.

Изготвил становище:

проф. д-р Анна Кръстева